

Telegraful Român

FOAIE RELIGIOASĂ EDITATĂ DE ARHIEPISCOPIA ORTODOXĂ ROMÂNĂ DE ALBA-IULIA ȘI SIBIU

PREȚUL INSERTIUNILOR:

Un cm² 60 bani pentru odată; dacă se publică de mai multe ori se dă rabat corespunzător.

ARTICOLELE ȘI CORESPONDENȚA

se adresează REDACȚIEI Telegrafului Român, Sibiu, str. 1 Mai nr. 35. — Articolele nepublicate nu se înapoiază.

ABONAMENTUL:

Pe un an: 24 lei
Pe 6 luni: 12 lei

Învățătura creștină ortodoxă

În numerele 1—3/1971, paginile 10—134, revista „Mitropolia Banatului” publică un material deosebit de folositor, atât pentru preoții, cât și pentru credincioșii Bisericii noastre, sub titlul general de Învățătura creștină ortodoxă. (Menționăm că acest material a fost tipărit și în broșură, de către Editura Mitropoliei Banatului).

Mai întâi se subliniază îndatorirea credinciosului creștin ortodox de a cunoaște învățătura pe care „ne-a dat-o Mîntuitorul Iisus Hristos direct, prin Sfinții Apostoli, și urmașii lor. Ea se referă la Dumnezeu-Tatăl, Fiul și Sfîntul Duh (teologia) la felul cum trebuie să trăiască credinciosul (morală) și la cinstirea ce se cuvine s-o aducă lui Dumnezeu (cultul). Aceia care îmbrățișează învățătura lui Hristos-Domnul se numesc „creștini”. Mai precis, creștin este cel ce „îmîită pe Hristos, atât cît îi este cu putință unui om, în cuvinte, fapte și gânduri”.

Referindu-se la religie, expunerea arată că ea este „legătura liberă și conștientă a credinciosului cu Dumnezeu” și se „manifestă prin cunoașterea și adorarea Ființei Supreme” (p. 12). Pentru orientarea credincioșilor, lucrarea prezintă și cele mai însemnate religii necreștine.

Începînd cu cap. V, expunerea aduce numai elemente asociate învățăturii creștine ortodoxe — plecînd de la venirea în lume a Mîntuitorului Iisus Hristos. El s-a născut la „plinirea vremii” (Galateni 4, 4), „adică în momentul cel mai potrivit pentru a fi primit de cei care îl așteptau ca pe Mesia” (p. 21). Iar Sf. Evangheliu, ca și alte mărturii istorice, arată cu fidelitate cînd s-a împlinit nașterea Lui (p. 22), cît a durat activitatea Sa publică (p. 23), apoi data morții și învierii Lui (p. 23—25).

Mîntuitorul Iisus Hristos a întemeiat Biserica „prin însăși moartea Sa pe cruce” (F. Ap. 20, 28). Dar „momentul cînd ea apare în chip vizibil este acela al Cincizecimii” (F. Ap. 1, 8 și 2, 41). În ceea ce privește dezvoltarea Bisericii, din perspectiva istoriei, faptul este urmărit, în perioada apostolică, în înfruntarea ei cu păgînismul, în confruntarea cu erezii și schisme, cu mahomedanismul și cruciadele și cu reformele religioase, pentru ca în epoca modernă Biserica Ortodoxă să lucreze sub „semnul începerii unei epoci noi în istoria creștinătății: aceea a ecumenismului tinzînd la refacerea unității pierdute”.

„În mijlocul unei lumi ce se primenește, creștinii au înțeles că datoria lor e de a sprijini eforturile oamenilor cinstiți de pretutindeni spre pace, colaborare și progres. Bisericele înseși, conștiente de menirea lor, se alătură mersului înainte al societății, potrivit cuvîntului Evangheliei, contribuind astfel la împlinirea aspirațiilor de mai bine a celor mulți” (p. 36).

*

Dacă primele șase capitole cuprind elementele pe care le-am rezumat, următoarele trei (VII—IX, p. 37—134) capitole din expunere se referă la: Învățătura creștină (teologia), Viața creștină (morală) și Cinstirea lui Dumnezeu (cultul), prezentînd adică materialul religios obișnuit și în catehisme. Deosebirea stă în faptul că nu întîlnim, peste tot, decît forma monologică, expozitivă, asemenea aceleia din manualele de dogmatică, morală, sau liturgică, ceea ce face ca lectura să fie ușoară, plăcută și atrăgătoare și, fără îndoială, instructiv-educativă religioasă.

Din cuprins notăm:

— Temeiul învățăturii creștine Sfînta Scriptură (Biblia) și Sf. Tradiție, Dumnezeu Unul în Trei-

me, Crearea lumii văzute și nevăzute, Providența divină, Păcatul strămoșesc, trebuința unui Mîntuitor, Înruparea Fiului lui Dumnezeu, Cele trei slujiri ale Mîntuitorului, Însușirea mîntuirii de către credincioși (barul, credința, faptele bune), Biserica, Sfintele Taine, Desăvîrșirea mîntuirii (eshatologie).

— Binele și răul, Legea morală, Conștiința morală, Libertate morală, Virtuțile (teologice și morale), Datoriile creștinului (către Dumnezeu, către aproapele, către societate, către sine însuși), Păcatul, Desăvîrșirea morală.

— Cultul divin particular și public, Necesitatea cultului, Locurile de cult, Obiectele, vasele și veș-

mentele sacre, Sf. Liturghie, Laudele, Ierurgile, Duminica și sărbătorile.

*

Că materialul publicat de revista „Mitropolia Banatului” este într-adevăr de un real folos, pentru preoții și credincioșii Bisericii noastre, se poate deci vedea din cele arătate în rîndurile de față. Mai arătăm și că expunerea este documentată, mai ales scripturistic, fără ca, datorită acestui lucru, să fie greoaie; ea este străbătută și de spirit irenic, care o plasează în plină actualitate. Stilul este limpede, curgător și plăcut, potrivit pentru toate categoriile de credincioși, dornici să cunoască mai în amănunt învățătura creștină ortodoxă și pe urma unei asemenea lecturi.

D. Călugăr

Biserica din România în perioada 1866—1918 Vlădici de seamă

În perioada de care ne ocupăm, scaunele vlădicesti au fost ocupate de mai mulți mitropoliți și episcopi, dintre care vom pomeni pe cei mai însemnați.

Dintre episcopii Rîmnicului Noului Severin, trebuie să ne rețină atenția Calinic, zis de la Cernica sau cel Sfînt (1850-68), originar din București și călugărit la Cernica în 1808. În curînd a fost hirotonit diacon și preot, pentru ca în 1818 să fie ales stareț al mănăstirii. A condus Cernica, potrivit rînduilor paisiene, timp de 32 de ani. În acest timp a izbutit să ridice o biserică nouă cu hramul Sf. Gheorghe, să chivernisească cu grijă avutul mănăstirii, dar în același timp să impună și o aleasă viață duhovnicească.

Pentru vrednicia și viața sa, arhimandritul Calinic a fost ales, la 15 septembrie 1850, episcop al Rîmnicului. A fost hirotonit în biserica Mitropoliei din București, apoi înscăunat la Craiova, căci reședința vlădicească din Rîmnic era arsă. Deși era destul de înaintat în vîrstă cînd i s-a dat cîrja vlădicească, totuși a izbutit să realizeze lucrări de seamă în eparhia sa. Încă în timpul cît era în Craiova, a izbutit să redeschidă seminarul, desființat în 1848, pe care l-a mutat apoi la Rîmnic în 1855. După ce s-a stabilit la Rîmnic, în 1854, a refăcut reședința, catedrala, chiliile din jur și seminarul. Iubitor de carte, a înființat la Rîmnic o tipografie proprie, în care a tipărit numeroase cărți de slujbă și de învățătură. Cu puțin timp înainte de moarte, a donat tipografia orașului Rîmnic.

A fost un adept convins al Unirii Principatelor, fiind membru al Divanului Ad-Hoc din 1857, al Adunării Elective din 1859, dînd și cîteva pastorale prin care îndemna preoții și credincioșii să sprijine acest act. Ceea ce este vrednic de subliniat la episcopul Calinic este viața sa duhovnicească, trăită în post, rugăciune și milostenie, fapte pentru care credincioșii îl socoteau sfînt.

Bătrîn și bolnav, a părăsit Rîmnicul în 1867, așezîndu-se la metania sa, la Cernica. Acolo a mai trăit aproape un an dîndu-și obștescul sfîrșit în ziua de 11 aprilie 1868. A fost îngropat în tînda bisericii Sf. Gheorghe, ctitoria sa.

În 1955, Sf. Sinod al Bisericii noastre, ținînd seama de sfințenia vieții sale și de faptele sale de milostenie, l-a trecut în rîndul Sfinților, fiind prăznuit în fiecare an la 11 aprilie.

Dintre urmașii săi la Episcopia Rîmnic trebuie amintiți episcopii Ghenadie Enăceanu (1886—98) și Athanasie Mironescu (1898—1909), amîndoi oameni de carte, autori ai unor lucrări de istorie și teologie.

La Buzău a păstorit în această perioadă vrednicul vlădică Dionisie Romano. S-a născut în Săliștea Sibiului, la 29 iulie 1806, s-a călugărit de tînr la Mănăstirea Neamț, apoi a ajuns la București, unde a urmat cursurile școlii de la Sf. Sava. Între anii 1832—1843 a fost „profesor național” la școala din Buzău, iar între 1843—48 director al Seminarului din București. Participînd la mișcarea revoluționară din 1848, a fost închis apoi exilat în Transilvania. Reîntors în Muntenia a fost egumen la mănăstirile Băbeni și Sadova, pentru ca în 1855 să i se încredințeze egumenia Mănăstirii Neamț. Aici își făcuse un plan îndrăzneț de ridicare a unor școli teologice cu o durată de studii de 16 ani, făcînd începutul cu o școală elementară și un gimnaziu înființate în Tg. Neamț.

În 1859 Alexandru Ioan Cuza l-a numit locțiitor de episcop la Buzău, apoi a trecut în aceeași calitate la Huși (doar pentru cîteva luni (1864-65), pentru ca la 31 mai 1865 să fie decretat episcop la Buzău. A păstorit aici pînă la moartea sa, împlînită la 18 ianuarie 1873.

Episcopul Dionisie a fost în primul rînd un om de carte și școală. În 1839-40, împreună cu alt profesor transilvănean, Gavriil Munteanu, a scos la Buzău primul ziar bisericesc de la noi, *Vestitorul bisericesc*. În 1850-53 a editat singur, la București, ziarul *Eho eclesiastic*, care avea ca supliment *Biblioteca religios-morală*, în care tipărea felurite broșuri, mai ales cu caracter moralizator. A tipărit apoi numeroase manuale didactice, fie pentru învățămîntul elementar, fie pentru cel teologic. Între acestea se numără: *Ermeneutica*, *Geografia sfîntă*, *Principii de retorică*, apoi *Aritmetica*, *Abecedarul*, *Biblioteca tinerilor începători*, *Imnuri în proză* și altele. La acestea se mai adaugă și diferite traduceri din limba franceză, cărți de rugăciuni, cărți cu conținut moralizator, cărți de ritual, numărul lor ridicîndu-se la 46.

Episcopul Dionisie ne apare ca un om cu vederi largi, cu mult superioare față de ale contemporanilor săi, izbutind să se impună printre marii vlădici din trecutul nostru.

În Moldova, după alegerea lui Calinic Miclescu ca mitropolit primat, locul său a fost ocupat de Iosif Naniescu (1875—1902). Născut în 1818, a fost călugărit de episcopul Chesarie al Buzăului în 1835, apoi a urmat cursurile Seminarului din Buzău și ale Colegiului național Sf. Sava din București. A fost egumen la trei mănăstiri din Muntenia, apoi profesor de religie în București și episcop al Argeșului (1873-75). De numele său ca mitropolit al Moldovei se leagă terminarea ca-

(Continuare în pag. 4)

Semnele nepătimirii sau ale frumuseții sufletești

Cu toții știm, din dumnezeiasca Evanghelie, că Mîntuitorul nostru Iisus Hristos a zis către ascultătorii Săi: „Din prisosința inimii grăiește gura” și: „omul cel bun din comoara lui cea bună scoate afară cele bune, pe cînd omul cel rău, din comoara lui cea rea scoate afară cele rele” (Matei 12, 34—35). Al Lui este și cuvîntul: „După roadele lor îi veți cunoaște” (Matei 7, 16), ca și explicația că: „Orice pom bun face roade bune, iar pomul rău face roade rele. Nu se poate pom bun să facă roade rele, nici pom rău să facă roade bune” (Matei 7, 17—18). E destul ca cineva să întrebe: „Au doară culeg oamenii struguri din scaietori ori smochine din ciulini?” (Matei 7, 16), ca să primească răspunsul că așa ceva e cu neputință. Astfel de cuvinte dumnezeiești, cuprinse în Sf. Evanghelie, ne învață că cele nearătate ale sufletului pot fi cunoscute din propriile lui odrăsliri.

Știind vrednicii de crezare Părinții noștri cei sfinți, că înaintea oricărei fapte rele și înainte de orice cuvînt pricinuit de răutate este gîndul cel rău, au socotit și gîndurile ca niște roade ale sufletului credincios și învață că, pe cînd gîndurile cele rele sînt roade și arătări ale patimilor, gîndurile cele bune, gîndurile virtuozitate sînt odrăsliri ale virtuților și semne ale nepătimirii. Ei și-au dat seama că gîndurile, cîte se ivesc în mintea noastră, sînt mai multe decît arătările lor înafară, prin fapte și cuvinte, și că o cercetare a gîndurilor, după felul lor, este mai grăitoare în ce privește starea noastră sufletească, decît cele ce vin la arătare.

Uneori gîndurile sînt pricinuite de lucrurile ce cad sub simțuri, alteori ele sînt stîrnite de cele ce le purtăm în minte, de pe urma celor ce le-am primit altădată prin simțuri. Și într-un caz și în altul, gîndurile sînt o mărturie despre starea noastră sufletească, despre așezarea sufletului care le odrăștește și le poartă.

Orice îndeletnicire și orice împrejurare este potrivită pentru a ne cunoaște așezarea sufletească, prin mijlocirea gîndurilor, dar cel mai mult putem să ne dăm seama de noi înșine, cînd luăm aminte la gîndurile noastre în fața lucrurilor și în vremea rugăciunii.

Cît privește rugăciunea, ea este înțeleasă de bărbații cei sfinți ai Bisericii noastre ca „oglinza sporirii duhovnicești, cunoașterea sporirii, descoperirea așezării sufletești”. După gîndurile care ne vin în minte în vremea rugăciunii, cunoaștem starea noastră, bine știind că numai rugăciunea curată, adică rugăciunea de un singur gînd sau rugăciunea din care lipsesc gîndurile străine de Dumnezeu, este dovada stării de nepătimire. Aceasta o spune lămurit Sf. Maxim Mărturisitorul, în următoarele cuvinte: „Cînd ai ajuns ca niciodată în vremea rugăciunii să nu-ți mai tulbure mintea vre-o idee din cele rele, să știi că nu te mai afli înafară de hotarele nepătimirii”.

Potrivit cuvîntului Sf. Apostol Pavel, care zice că „toate sînt curate pentru cei curați” (Tit 1, 15), nu numai în vremea rugăciunii, ci în toată vremea, cel nepătimaș are gînduri curate, privește lucrurile curat, nu primește în mintea sa înțeleșuri întinate, nu se învoiește cu niciuna din momelile spre răutate, se sfiește de orice gînd rău, căci, ascultînd de învățătura Mîntuitorului, el nu se mulțumește numai să curețe partea dinafară a paharului și a blidului, ci curăță mai întîi cele dinăuntru, ca și cele dinafară să fie curate (Matei 23, 25—26).

Nu numai în fața lucrurilor, ci și în fața gîndurilor despre lucruri, cei ce au ajuns la nepătimire au numai gînduri curate. O astfel de stare sufletească o avea acel vrednic de pomenire sfînt al Bisericii noastre, despre care ni se istorisește că plimbîndu-se într-o livadă plină cu flori, copleșit de frumusețea celor văzute și gîndindu-se la frumusețile cele mai presus de fire, zicea către făpturile cele minunate: „Nu strigați așa tare”, căci i se părea că toate acelea pe care le vedea vesteau cu mare glas mărețiile lui Dumnezeu.

Cade-se a ști apoi că un vădit semn al nepătimirii celei începătoare este lipsa patimilor, vădită mai cu seamă în liniștea sufletească, în odihna pe care a făgăduit-o Domnul celor curați, în pacea pe care a dat-o celor străduitori pentru cele bune. Căci, după cum ne încredințează Sf. Marcu Ascetul, pacea adevărată a sufletului credincios izvorăște din nepătimire.

Un alt semn al nepătimirii este și prezența virtuților creștine în suflet. Virtuțile sînt fericitoare de suflet, căci împlinind voia lui Dumnezeu, îl aducem pe El în sufletul nostru, potrivit făgăduinței pe care a dat-o Domnul, cînd a zis: „Dacă mă iubește cineva, păzi-va cuvîntul meu și Tatăl meu îl va iubi pe el și vom veni la el și la el ne vom face locaș” (Ioan 14, 23). Așadar, „Domnul este ascuns în poruncile Sale” și se descoperă celor ce păzesc și împlinesc poruncile, pe măsura acestei împliniri, iar o dată cu aceasta dă și răsplătirea fericirii.

Învățătura Bisericii noastre despre preoție este că, după Sf. Scriptură, sînt două feluri de membri deosebiți unii de ceilalți: preoții și simpli credincioși.

Dacă citim cu toată luarea aminte cărțile Vechiului Testament vom vedea că la evrei preoția a fost instituită chiar de Dumnezeu. În cartea Leviticului ca și în cartea Numerilor și în alte cărți ale V. T. aflăm multe lucruri în legătură cu preoția legii vechi. Preoții legii vechi, după cum citim în cartea Leviticului, cap. 8, erau o preoție sfințită după rînduiala lui Dumnezeu. Aaron împreună cu fiii lui au fost spălați cu apă, iar Aaron îmbrăcat în veșminte speciale, la fel și fiii săi. Toți aceștia au fost apoi miruiți. Lor le-a spus Moise: „Șapte zile să nu vă depărtați de la ușa cortului adunării, pînă nu se vor împlini zilele sfințirii voastre, că sfințirea voastră trebuie să se săvîrșească în șapte zile. La ușa cortului adunării, veți ședea ziua și noaptea timp de șapte zile și veți fi de strajă la Domnul, ca să nu muriți, că așa mi s-a poruncit mie de la Domnul Dumnezeu” (Lev. 8, 33—35).

Nu ne oprim ca să arătăm acum cinstirea deosebită și slujbele, împreunate cu jertfele, pe care trebuia să le aducă preoții Vechiului Testament înaintea Domnului. Vom spune numai că Mîntuitorul nostru Iisus Hristos a săvîrșit opera de mîntuire a neamului omenesc prin aceleași forme vizibile pe care Sfinții Apostoli le-au văzut și le-au trăit și le-au primit ei înșiși spre a fi continuate de ei și de urmașii lor pînă la sfîrșitul veacurilor. Prin formele cultului creștin toate aceste acte și forme sînt continuate și reproduse într-un chip simbolic și prefigurativ, sînt săvîrșite de persoane anume rînduite pentru acest scop de către Mîntuitorul. Și e lucru de înțeles că nu poate fi decît așa. Dacă lucrarea de mîntuire a noastră n-a fost mărginită nici la timp nici la spațiu, pentru ca din roadele acestei lucrări să se poată împărtași creștinii tuturor veacurilor, trebuie să ne convinsem de adevărul că pentru continuarea acestei sfinte și dumnezeiești lucrări, Mîntuitorul a trebuit să aleagă o ceată de oameni, care să continue această lucrare. Acești oameni au fost Sfinții Apostoli și urmașii acestora: episcopii, preoții și diaconii. Toți aceștia au fost puși în slujba de a vesti cuvîntul Evangheliei, de a sluji Sfintele Taine care au fost rînduite de Mîntuitorul, împreună cu toate celelalte slujbe. Mîntuitorul nostru Iisus Hristos n-a dat puterea de a săvîrși lucrările cele sfinte numai Sfinților Apostoli, ci prin aceștia și urmașilor acestora, episcopilor, preoților și diaconilor. Alegînd pe cei 12 Apostoli, Mîntuitorul i-a sfințit, i-a consacrat printr-o rugăciune sfîntă (Ioan cap. 14) și prin dăruirea Sf. Duh, cînd a zis: „Luați Duh Sfînt; Căroră veți ierta păcatele, le vor fi iertate și căroră le veți ținea vor fi ținute” (Ioan 20, 22—23). Sfinții Apostoli, la rîndul lor, au transmis puterea aceasta și darul preoției prin punerea mîinilor și prin invocarea Sf. Duh episcopilor, preoților și diaconilor, care au fost și sînt oameni ca toți oamenii, dar rînduiți ca să împlinească și să săvîrșescă o slujbă pe care nici îngerii din ceruri și nici puterile cerești nu au puterea să o poată împlini.

Persoanele rînduite pentru împlinirea diferitelor acte de cult se numesc clerici sau ierarhie. Ierarhia bisericească este formată din persoanele în ordine treptată care au conducerea Sfintei Biserici. Aceste persoane sînt — după cum am mai spus: episcopul, preotul și diaconul.

Cea mai înaltă treaptă a ierarhiei bisericești este episcopul, care este urmașul Apostolilor și

Să reținem deci că nepătimirea se vedește în gînduri curate, în atitudini corecte, în rugăciune curată, în lipsa patimilor, în prezența virtuților, într-o nouă înțelegere a lucrurilor, în cunoștința de Dumnezeu, în liniștea și pacea sufletească și în bucuria ce izvorăște din simțămîntul prezenței lui Dumnezeu în suflet. Nepătimirea, ca și toate odrăslirile ei, este o stare fericitoare pentru sufletul credincios care a ajuns la ea. Liniștea, pacea, bucuria și fericirea le poate avea omul abia atunci cînd va izgoni din suflet răutatea și va agonisi bunătatea, prin puterea bunului Dumnezeu, Cel în Treime închinat și lăudat.

Ierod. Teofil Părăianu

Despre ierarhia bisericească

are plinătatea puterii preoțești, pe care a primit-o de la Hristos printr-o ceremonie rînduită de El.

Sfîntul Apostol Pavel ne spune despre episcop: „Căci orice arhieru, fiind luat dintre oameni, este pus pentru oameni, spre cele către Dumnezeu, ca să aducă jertfe pentru păcate” (Evr. 5, 1). Prin aceste cuvinte înțelegem că lucrarea arhierului este deosebită de oricare lucrare din lumea aceasta. În ep. către Timotei, Sf. Pavel are aceste cuvinte: „Nu pune prea degrab mîinile peste nimeni...” (Tim. 5, 21), iar lui Tit îi zice: „Pentru care cuvînt, te îndemn să îți aprins harul lui Dumnezeu, cel ce este în tine, prin punerea mîinilor mele” (II Tim. 1, 6). Din aceste texte înțelegem că puterea arhierască se dădea printr-o ceremonie specială.

Cu privire la preoți citim iarăși în Sf. Scriptură că Pavel și Barnaba propovăduiesc în Iconiu, Listra și Derbe și „hirotonindu-le preoți în fiecare biserică, rugîndu-se cu postiri, i-au încredințat pe ei Domnului întru care crezuseră” (F. Ap. 14, 23). Tot Sf. Pavel îi dă lui Tit îndrumarea: „Pentru aceasta te-am lăsat pe tine în Creta, ca să îndreptezi cele ce mai lipsesc și să așezi preoți prin cetăți, precum ți-am rînduit” (Tit 1, 5).

Despre cei dintîi 7 diaconi citim în Sf. Scriptură că au fost hirotoniți printr-o slujbă specială, așa cum se hirotonesc și azi diaconii. Iată textul Sfintei Scripturi în legătură cu diaconii: „Și a plăcut cuvîntul înaintea întregii mulțimi, și au ales pe Ștefan, bărbat plin de credință și de Duh Sfînt, și pe Filip, și pe Prohor, și pe Nicanor, și pe Timon, și pe Parmena, și pe Nicolae, prozelit din Antiohia, pe care i-au pus înaintea Apostolilor, și rugîndu-se și-au pus mîinile peste ei” (F. Ap. 6, 5—6).

Despre episcop ca persoană ierarhică știm că el transmite puterea sfîntă pe care o are celorlalte grade prin hirotonie. Episcopul binecuvîntează cu amîndouă mîinile după exemplul Mîntuitorului, despre care Sf. Luca ne spune: „Și i-au dus afară pînă spre Betania și, ridicîndu-și mîinile, i-a binecuvîntat” (Luca 24, 50). Numai episcopul are dreptul și puterea de a sfinți Mirul, biserica, antimisul. De asemenea, numai el are puterea de a hirotoni preoți, diaconi, iar mai mulți episcopi împreună pot hirotoni pe un alt episcop.

Preoții sînt aleși și sfințiți de către episcopi și sînt ajutătorii acestuia, lucrînd din încredințarea acestuia și cu binecuvîntarea lui. Preoții săvîrșesc Sf. Taine afară de hirotonie, dezleagă și iartă în numele Mîntuitorului păcatele în Taina Spovedaniei. Încă de la început preoții au activat în numele episcopului și sub supravegherea lui. Cu timpul s-au stabilit în localitățile în care slujeau și au primit numele de paroh, iar comunitatea credincioșilor numele de parohie.

Diaconii au fost aleși ca să se ocupe cu actele caritative față de credincioși (mesele pentru săraci, îngrijirea orfanilor etc.), fiindcă Apostolii erau ocupați cu vestirea cuvîntului. Azi diaconul slujește la Sf. Liturghie și la alte slujbe împreună cu episcopul sau cu preotul.

Aceștia sînt slujitorii cultului în Biserica Ortodoxă. Ei sînt chivernisitorii tainelor dumnezeiești, învață pe credincioși și împlinesc toate actele cultice; sînt în același timp și păzitorii rînduielilor și slujbelor, singurii care le pot împlini. Cîstind preoția creștină, pe episcop, pe preot și pe diacon, ne împlinim una din datorile noastre de buni creștini ortodocși.

Al. Moisiu

Gheorghe Marin: Labirintul minciunilor

„Labirintul minciunilor“, carte apărută în 1970, continuă volumul „Minciuna la copil“, apărut în anul 1969. Fără să părăsească pe copil, autorul extinde cercetările și observațiile sale asupra întregii familii și a societății în care se va forma și va activa în viitor. Minciuna se exprimă sub atâtea forme, în atâtea împrejurări și locuri, încât oricărui dintre noi, urmărind-o atent, i s-ar părea că ne găsim într-un labirint al minciunilor.

Volumul „Labirintul minciunilor“ este împărțit în 25 de capitole cu titluri ingenioase și sugestive ca: „De ce mințim?“, „Dacă minciuna ar fi o glumă“, „Mitomania — dereglare psihică sau lipsă de respect?“, „Doriți să fiți mințiți?“, „Un rău necesar“, „Putem deveni mai sinceri“, „Oglinda în care ne privim“ etc.

În fiecare capitol, exemple culese din viața de toate zilele și răspunsuri la întrebările unui chestionar trimis în diferite colțuri ale țării, oamenilor de toate vârstele și ocupațiile, documentează părerile și ilustrează ideile.

Foarte interesante sînt răspunsurile la unele întrebări ale chestionarului. Reproducem câteva: La întrebarea: „Ce părere aveți despre minciună“ se răspunde: „Minciuna este un act de lașitate față de oamenii din jur... este faptul cel mai urît din lume, de aceea trebuie s-o evităm totdeauna“, „Minciuna este un lucru foarte urît chiar atunci cînd este necesară pentru a salva unele situații. Mint mai ales oamenii leneși și răi“, „Minciuna este începutul hoției“, „Minciuna este arma celor slabi, care nu-și găsesc altă ieșire din încurcătura decît prin minciună“ (p. 68—70, 104).

Părerile despre minciună se extind asupra minciinosului: „Minciinosii sînt elemente fără curajul răspunderii, nepregătiți pentru acțiunile lor“, „Minciinosul este un om rău crescut, necivilizat, leneș, nepolitic“, „Minciinosii sînt oameni lipsiți de corectitudine, care nu merită respectul lumii, sînt oameni de rea credință, care nu se țin de cuvînt, falși“, „Cel care minte are tupeu și lipsă de respect față de cei din jur și chiar față de el. Cred că cel care are acest defect mai are și altele la fel de urîte“ (p. 103—104).

La întrebarea: „Doriți să fiți mințiți?“ toate răspunsurile sînt negative. Nimeni nu vrea să fie mințit, toți înfierează minciuna și au părere proastă despre minciinosi. Cu toate acestea nu este om care să nu fi mințit într-un fel sau altul, într-un grad mai mic sau mai mare, căci minciuna

are gradațiile ei, scara ei, cauza și scopurile ei. De aici problema scuzabilității măcar a unor minciuni de circumstanță, a minciunilor convenționale, care scapă pe cel ce recurge la ele de unele încurcături, neajunsuri și chiar suferințe. Elevul care refuză să primească pe un coleg, cînd vine să-i facă o vizită, spunîndu-i că părinții au musafiri, pentru ca să nu fie stingherit în pregătirea lecțiilor; prietena care este întrebată de o mamă să-și dea părerea asupra frumuseții fetei ei; medicul care spune bolnavului că în curînd se va face sănătos și îi prescrie medicamente, deși știe că boala lui e incurabilă; toți aceștia mint, dar fără a aduce prin minciuna lor vreun prejudiciu. Din această cauză, ei nu se pot numi minciinosi în sensul rău al cuvîntului.

Ultimele trei capitole ale lucrării sînt dedicate antipodului minciunii: sincerității, adevărului. Sinceritatea, cuvînt care la originea lui latină — *sinceritas* — înseamnă curăție, curăție a cugetului este virtutea nedezmințită a fragedei copilării și trebuie să fie a omului de toate vârstele, cu unele excepții. În capitolul „Oglinda în care ne privim“ ni se arată succint aceste excepții. „Sinceritatea este o nobilă trăsătură de caracter. Dar nimeni nu ne va putea pretinde ca în numele sincerității să spunem oricui și în orice împrejurare tot ce gîndim, ceea ce știm în legătură cu anumite fenomene sau stări. Nu se pune problema sincerității cînd un ostaș sau funcționar se află într-o misiune secretă. Secretul politic, secretul de stat, secretul militar trebuie păstrat cu sfințenie, uneori chiar cu riscul vieții, pentru că de un astfel de secret depinde o victorie, depind oameni, depinde soarta colectivului care ți l-a încredințat. Păstrarea secretelor militare, economice, politice, pe care le deținem în virtutea funcției, a activității pe care o depunem este o datorie patriotică. Nu destăinuim în numele sincerității taina încredințată de un prieten etc. Sinceritatea este sau trebuie să fie totdeauna condiționată de raporturi de reciprocitate“.

„Labirintul minciunilor“, absorbînd unele teme ale *buneicuvînte*, este de un real folos pentru educația morală în familie, în societate etc. Stilul vioi, exemplele bine alese îmbinate cu părerile multor români și străini îi dau o înfățișare științifică, îi măresc valoarea, făcînd-o utilă și plăcută oricărui cititor.

Dr. Gh. Paschia

Din activitatea unor harnice mîini în

ARTA ȚESĂTURILOR

Una din cele mai bogate și mai pline de înțeleșuri ramuri ale artei noastre populare este arta țesăturilor.

Cu toate că arta țesăturilor, ca și întreaga artă populară românească, are un stil unitar, totuși — fără a părăsi formele de bază — din fiecare localitate, sau cîteodată, din fiecare mină, apar forme diferite de creație, atît în modele cît și culoare, cum sînt, de pildă, desagii sau traistele țărănești, care reprezintă o adevărată carte de identitate, după care poți cunoaște obîrșia, de la sat la sat, a celor ce le poartă.

Ne vom opri puțin asupra țesăturilor din Fofeldea, jud. Sibiu, unde în această privință, ca și în alte sate de altfel, un bogat mînunchi de țesături desfășoară o activitate cît se poate de laudabilă și demnă de urmat.

Ca stil de bază, aceste țesături s-ar plasa ca o îmbinare a celor din zonele etnografice ale Făgărașului și Țării Oltului; cu modele geometrice așezate în alesături pe pînză albă de bumbac, sau cu urzeală de bumbac și băteală de cîneapă sau în, în țesătură năvădită sau simplă, predominînd culorile de roșu „para focului“, verde și negru, care încadrează și mărginește alternanțele dintre ele, cu mici și gingașe detalii de galben, mov, albastru, portocaliu, bordo și vernil, toate cu multă măiestrie folosite.

Toate aceste combinații ale artei țesătoarelor din Fofeldea, ca de altfel a țaranului român în general, sînt o oglindă a sufletului lor și, în același timp, o spovedanie și o comunicare a unui concept de viață. Privind chindele din jurul icoanelor, culmile de pe grinzi, fețele de mese, căpătîile pernelor din patul așternut cu țoale colorate

în dungi din casele lor, întîmpinat fiind înăuntru lor de mireasma sfioasă a busuiocului de la grindă, ne pătrundem mai mult de frumusețea sufletească a acestor creatoare de artă populară. De pe fondul alb al pînzelor, motivele florale geometrice, foarte dese, așezate cu bun gust, într-o simetrie perfectă, alese cu migală și răbdare, oferă privitorului, pe lîngă efectul decorativ încîntător, o imagine tainică a hărniciei, a rînduiei sufletești, a simțului armoniei și al omeniei autoarelor lor.

Uimitoare este creația naturală a sufletului țărăncelor noastre pentru întrebuintarea judicioasă a culorilor amintite mai sus, după legea complementării lor, culori care se cer firese una pe alta și pe care artiștii plastici le caută după o pregătire științifică, combinîndu-le pe așa-zisa „Steaua lui David“, pornind de la culorile de bază: roșu, galben și albastru, culori care ne amintesc în același timp de talentul prin excelență artistic al poporului român.

Grăitoare pentru talentul celor a căror hărnicie și pricepere o semnalăm aici, este și orînduirea cu cu frumos gust a culorilor de contrast, culori „calde“ și „rece“, așezate cu măiestrită alternanță, cumpănindu-se una pe alta, realizînd tonul bunului simț. Linia culorilor de contrast, înșirate pe pînzele albe, este parcă linia ondulată a sufletului poporului român, plămădit în învolburările alternative de bucurie și durere, de pace și restriște, de bine și de greu. Toată această rînduială de culori, în care, în cadrul contrastului, rezultă o armonie calmă, caldă, ne amintește de povata străbună: „Trăiește necazul fără disperare și bucuria fără zburdare stricăcioasă“. Dar cîte alte tainice emoții nu ne învîluiesc sufletul în interiorul unei

(Continuare în pag. 4)

S-a stins moș Toader?

Într-un număr din anul trecut al unui mare ziar central din țara noastră era înseilată o scurtă însemnare, intitulată: „Omenie“. În această însemnare, se reproduceau cîteva fragmente din scrisoarea unui doctor bucureștean, din care am reținut următorul pasaj: „Vreau să vorbesc despre bucuria de a fi întîlnit în drumurile mele prin țară, oameni buni, aleși, care poartă cu ei lumina curată a Binelui. Au chip minunat acești oameni, iluminat de strălucirea și frumusețea dinăuntru a sufletului lor“.

O asemenea „bucurie“ am avut desigur mulți dintre noi, căci multora ne-a fost dat să întîlnim, în drumețiile făcute mai cu răgaz pe plaiurile întinse ale țării, astfel de „chipuri minunate“ de oameni, în fața cărora ne venea parcă să înclinăm nu numai capul, ci chiar și genunchiul. Între ei ași cuteza să-l aduc înaintea și pe moș Toader, pe moș Toader Mohor, căci parcă așa îl chema.

L-am cunoscut cu ani în urmă, într-o zi frumoasă de vară, pe locurile unde vîrfurile Lăcăuș și vîrfurile Goru, din Munții Vrancei, își dau mîna, pe locurile unde Bîsca Mică se află la obîrșia ei, încît toamna păstrăvul poate fi văzut numai pe jumătate în avă.

Era paznic la un parchet de brădet proaspăt tăiat. De loc era din Păpăuți, nu departe de orașul Covasna. În această parohie moș Toader a fost mulți ani episcop și, după cum am aflat mai tîrziu, a condus cu multă cinste treburile economice ale bisericii, lipsită ani de-a rîndul de preot.

Era acum în vîrstă, peste 70 de ani, mintea însă, inima, întreaga-i făptură îi era limpede, curată, senină ca albastrul cerului pe care îl aveam deasupra. Privindu-l, aveam conștiința că am în față unul din multele chipuri necunoscute ale obștei celei mari a poporului nostru, pe care furtunile de tot felul ale trecutului nu le-au îndoit cîtuși de puțin, dimpotrivă, în sufletul lor au adunat, au acumulat, ca albina în faguri, multă minte, tot ce se putea culege bun din viață, toate aceste chipuri luminoase devenind adevărate izvoare nescapate de înțelepciune.

Astfel de oameni avea desigur în vedere autorul din vechime, cînd scria: „Stai în tovărășia celor bătrîni și lipește-te de cel înțelept. Dacă vezi un om cu multă pricepere, cercetează-l dis-de-dimineață, așa încît piciorul tău să roadă pragurile ușilor lui“ (Înțelepciunea lui Iisus Sirah).

Din această înțelepciune, din viața lui, din pătaniile, din greutățile prin care a trecut mi-a povestit moș Toader în ziua aceea pe care am petrecut-o întreagă împreună.

A fost băiat sărac, a slugărit apoi ani mulți prin Bărăgan, carte a învățat puțină, deși era însetat de ea ca cerbul după izvoare, și-a crescut cum a putut, „în cinste și frică de Dumnezeu“, cum spunea el, cele 7 odrasle pe care le-a avut, dînd pe fiecare la locul său.

— De ce nu stai pe la ei? l-am întrebat.

— Nu vreau să fiu povară la nici unul — mi-a răspuns moș Toader. Cît pot, vreau să-mi agonisesc singur pîinea.

Dar cîte întîmplări nu mi-a povestit, trăgînd de la fiecare poveștea cuvenite, cîte probleme nu-l frămîntau, de la istorie pînă la astronomie, cîte balade nu știa, legate de acele locuri care au izvodit Miorița, căci Mănăstirea Soveja, unde a fost prinsă de Alecu Russo din gura unui cioban, era doar la o șchioapă. Parcă-l aud și acum spunînd pe o melodie cîntată mai mult cu inima decît cu graiul: „Cînd era frunza ca leu/Eu urcam la Penteleu/Cînd era frunza ca banu/Coboram pe Balabanu“.

Mi-au venit în acele momente în minte îndreptățile cuvinte ale unui scriitor englez (Th. Hardy), care spune că „un țaran cu un suflet simțitor trăiește o viață mai complexă, mai plină și mai dramatică decît un rege cu pielea groasă“.

Am trecut nu de mult prin acele părți de țară și am aflat că moș Toader a murit: „S-a stins moș Toader“ — mi-a spus cineva.

— S-a stins moș Toader? Nu — am răspuns eu — nu, moș Toader nu s-a stins. S-a stins doar trupul lui încărcat de ani, pe care cu toții trebuie să-l redăm pămîntului din care a fost luat. Duhul lui însă nu s-a stins. El trăiește în primul rînd în sîmurile pline de neapusă lumină ale Părintelui ceresc, unde, desigur, își va fi dobîndit un loc potrivit strădălnicei sale vieți.

Dar el trăiește în același timp și în inimile noastre, ale celor ce l-am cunoscut; trăiește în făptura mea și în a tuturor celor ce s-au împărtaşit din făclia omeniei sale. Iar omenia nu se stinge, ea nu moare niciodată. Diacon Gh. Papuc

SFÎNTA EUGENIA

Biserica noastră cinstește în 24 decembrie, în ajunul Crăciunului, pe Sf. Eugenia, a cărei viață, închinată în întregime Domnului, e una din cele mai interesante.

Pe vremea împăratului Comod, trăia la Roma un om bogat, cu numele Filip. Lui i s-a încredințat dregătoria înaltă de cîrmuitor al țării Egiptului. Pentru a-și împlini slujba, el și-a luat soția și cei 3 copii pe care-i avea și a plecat în Alexandria. Deși păgîn, Filip era un om bun cu supușii, iar față de creștini era îngăduitor. El avea poruncă ca pe creștini să nu-i lase să locuiască în oraș, ceea ce și făcu. În schimb îi lăsa să locuiască ne-supărați în afară de zidurile cetății. Copiii lui a căutat să le dea cea mai aleasă creștere și învățatură ce se putea da în vremea aceea. Fiica sa, Eugenia, s-a dovedit însă cea mai rîvnitoare în dobîndirea cunoștințelor. Ea citea tot ceea ce îi cădea în mînă. Într-o zi ea citi epistolele Apostolului Pavel, care o cuceriră în așa măsură încît începu să se intereseze cu toată pasiunea de învățatura creștină și se decise să se boteze. Ea află în doctrina creștină răspuns la toate întrebările pe care vîrsta și sufletul ei i le puneau, și pe care în zadar le-a așteptat la retorici și filozofii vremii. Neîndrăznind să-i spună tatălui său despre noua credință pe care ea a îmbrățișat-o, s-a dus la o mănăstire din apropiere și fu botezată în taină. Mai tîrziu trecînd într-o Duminică cînd creștinii se adunau și se rugau, pe lîngă o biserică și auzind frumoasele cîntări care răsuna pînă departe, a fost cu totul cucerită, mai ales cînd a deslușit cuvintele ce se cîntau: „În ce chip dorește cerbul izvoarele apelor, așa te dorește sufletul meu pe tine, Dumnezeu. Insetat-a sufletul meu de Dumnezeu cel viu“ (Ps. 41, 1—2).

Atunci s-a hotărît definitiv să urmeze în mod integral pe Mîntuitorul. Și cum nu află nici o mănăstire de maici, ea se îmbracă în haine bărbătești și se înfățișă la o mănăstire de monahi, unde după multă stăruință a fost primită sub numele de Eugeniu. Ea a făcut față în mod strălucit la toate întrebările ce i s-au pus, ca și la „ispitele“ la care a fost supusă. Nimeni nu bănuia că sub straiele monahale, se află o fecioară. În scurtă vreme ea spori atît de mult în fapte bune și în cunoașterea Sf. Scripturi, încît a ajuns să fie cinstită și iubită de întreaga obște. Aceasta s-a văzut cînd a murit vechiul stareț. Atunci obștea a ales pe „monahul Eugen“ cu mare însuflețire stareț. În noua slujbă, Eugenia s-a încărcat cu multe vrednicii, îndeosebi în tămăduirea celor bolnavi, în ajutorarea celor lipsiți și în răspîndirea credinței creștine. Vaza ei a crescut nu numai în ochii celor 70 de monahi, ci faima ei s-a dus departe în lume.

Ani mulți au trecut, durerea părinților, ca și a fraților ei după pierderea ei, a început să se stingă.

Dar nu s-au stins meșteșugurile celui rău, care se știe că nu încetează să ducă în ispită tocmai sufletele cele mai rîvnitoare. Între vizitatorii mănăstirii unde era stareț „Eugeniu“, s-a aflat într-o zi și o femeie bogată din Alexandria, care s-a aprins de dragoste pătimașă față de starețul Eugeniu, și l-a îndemnat la păcat. Acesta însă a muștrat-o cu vorbe pămîntești și a oprit-o să mai intre în mănăstire. Se repetă istoria lui Iosif cu soția lui Putifar (vezi Facere 39). Femeia vicleană se duce într-o casă particulară face pe bolnavă și trimite după stareț ca să vină s-o cerceteze. Acesta se duce și cum intră în cameră își dă seama că i s-a întins o capcană. În adevăr femeia rea văzînd că starețul nu se înduplecă la păcat, ca să se răzbune, începe să țipe și să ceară ajutor că ea e victima... S-a adunat multă lume ca în astfel de împrejurări și cu astfel de martori a încercat să compromită pe stareț și mănăstirea, plîngîndu-se direct la guvernator... În fața guvernatorului care nu era altul decît Filip, tatăl Eugeniei, au apărut pentru cercetări: reclamanta cu martorii, întreaga obște de călugări în frunte cu starețul lor. Situația era din cele mai grele pentru Eugenia, căci oricît de nevinovată se simtea, totuși nu voia să vadă monahii că ea e femeie. Pe de altă parte îi era cu neputință să nu dea pe față învinuirea nedreaptă și mincinoasă a reclamantei. De aceea atunci cînd acuzele se îngrămădiră prea mult, Eugenia își desvălui capul și strigă: „Sînt nevinovată!“ Îndată Filip își recunoscu pe propria sa fiică și opri pe loc tot procesul. A trimis pe călugări la mănăstire, spunîndu-le că s-a încredințat că n-au făcut nici un rău, iar pe vicleana femeie a pedepsit-o cum trebuia. Însă mare a fost bucuria în casa guvernatorului că și-a regăsit pe frumoasa și inteligenta lor fiică. Au plîns de bucurie tatăl, mama și frații. În urma acestei întâmplări, întreaga familie trecu la legea creștină. Filip părăsi dregătoria pe care o avea și începu să împartă la săraci din averea mare pe care o avea.

Noul dregător însă se dovedi un om rău, căci puse la cale uciderea lui Filip. Restul familiei, în frunte cu Eugenia, a plecat la Roma. Aici neobosită Eugenia nu a încetat să vestească pe Hristos și să cîștige alte suflete pentru El.

Pe vremea împăratului Galeriu, Eugenia s-a învrednicit să primească și cununa muceniciei prin tăierea capului.

Din viața acestei Sfinte ne dăm seama „că prin multe suferințe ni se cade nouă să intrăm întru împărăția lui Dumnezeu“ (F. Ap. 14, 22). Sfînta Eugenia s-a împodobit în viața cu trei crini în numele Sf. Treimi: al fecioriei, al vestirii lui Hristos și a muceniciei. Cu ale ei sfinte rugăciuni, să sporim și noi în cele bune.

Prot. A. Radu

Rugăciune a soților

Pentru ca iubirea noastră să-nflorească
Albă, cum e crinul bunelor vestiri,
Pentru ca mlădița dragostei să crească,
Plină de mirezme, dulce de rodire;
Pentru ca din neaua grea de peste iarnă
Rod de viață caldă iarăși să legăm,
Pentru ca lumină peste noi să cearnă,
— Domnului să ne rugăm.

Pentru ca să-și verse binecuvîntarea,
Ca un zvon de vînturi line, peste noi,
Pentru ca în suflet să-l simțim chemarea,
Cînd plecăm genunchii, seara, amîndoi;
Pentru ca iubirea Lui să ne-mpreune,
Cînd, cuprinși de patimi, numele-l strigăm,
Pentru ca-n vecia Lui să ne cunună,
— Domnului să ne rugăm.

Pentru ca belșugul țarinilor grele
Să ne facă traiul rodnic, nu umil,
Pentru ca răsfrîngerii din surîs de stele,
Să clipească-n lacrimi ochii de copil,
Pentru ca sudoarea să ne miruiască
Și-n lumina morții viața s-o cercăm,
Pentru ca din muncă pacea să rodească,
— Domnului să ne rugăm.

Pentru ca-n mulțimea îndurării Sale
Însuși să-și pogoare pasul către noi,
Pentru ca să-i ducem sufletul în cale,
Cu miros de smirnă și cu ramuri moi;
Pentru ca-n lumina albă a dimineții,
Spre lucrarea noastră să ne aplecăm
Și-ntr-un pas să trecem pe calea vieții,
— Domnului să ne rugăm. Z. Lațcu

Arta țesăturilor

(Urmare din pag. 3)

astfel de case țărănești, care prin valorile ei artistice, ne oferă priveliștea unei adevărate arhitecturi a spiritului poporului nostru.

A fost neliniștitor faptul, că țărancele din Fofeldea, atinse puțin de gustul trecător și înșelător al modei, renunțaseră pentru un timp la aceste valori. Dar în urma unei activități de îndrumare artistică locală, cît și prin mijlocirea filmelor documentare, a programelor televizate etc., avem acum bucuria să constatăm că, de cîțiva ani, a reînviat arta țesăturilor și chiar mai mult, pe firul genului localnic moștenit din străbuni, dezvoltă noi și bogate forme de creație autohtonă, împodobind și adaptîndu-le pereților caselor trainic zidite după posibilitățile actuale.

Roadele acestei hărnicii se văd nu numai în casele lor ci și în biserica din Fofeldea, precum și în alte biserici, unde unele din aceste țesături se armonizează cît se poate de plăcut cu chipurile Sfinților ale căror icoane ele străjuiesc.

Am crezut potrivit să încreștăm aceste fapte pentru a constitui nu numai un modest omagiu adus harnicelor brațe care le creează, ci și un îndemn pentru noi toți de a preui după cuviință arta noastră populară și a contribui prin tot ce ne stă în putință la continua ei înflorire.

Pr. I. Fulea

Biserica din România...

(Urmare din pag. 1)

tedralei mitropolitane din Iași, în 1887, care fusese începută de Veniamin Costachi în 1833. A zidit în Iași o nouă clădire pentru Seminarul de la Socola, mutîndu-l aici. Sub îndrumarea sa, a apărut la Iași *Revista Teologică*, între anii 1883-87. A fost un ierarh cu multă dragoste de păstoriții săi, făcînd fapte de milostenie și ajutînd diferiți tineri teologi la studii.

La Roman, cel mai de seamă ierarh din toată istoria de 500 de ani a acestei Eparhii a fost episcopul Melchisedec Ștefănescu (1879-1892). S-a născut la 15 februarie 1823 în satul Gîrcina (jud. Neamț), în familie de preot, primind din botez numele de Mihail. A învățat carte în satul natal, apoi în Piatra-Neamț și la Seminarul de la Socola. Călugărit sub numele de Melchisedec, în 1848 a fost trimis la studii la Academia duhovnicească din Kiev, care i-a conferit titlul de magistru în teologie. Reîntors în țară, în 1851, a fost profesor la Seminarul de la Socola, iar în 1856 a fost numit rector al Seminarului din Huși. Ca profesor a scris mai multe manuale didactice pentru seminariile teologice: *Liturgica* (1853), *Tipicul* (1854), *Dogmatica* (1855), *Introducere în științele teologice* (1856), *Introducerea în Vechiul și Noul Testament*, 2 volume (1860) și *Pastorală* (1862). În această calitate l-au prins evenimentele din anii Unirii Principatelor. Ales deputat al preoților din Huși în Divanul Ad-Hoc, și-a spus aici cuvîntul cu tărie, cerînd unirea Principatelor. Apreciat de Alexandru Ioan Cuza, a fost numit ministru al Cultelor în 1860 în guvernul lui Mihail Kogălni-

ceanu. După cîteva zile însă, a fost silit să demisioneze din pricina opoziției pe care i-au făcut-o reprezentanții boierimii și ai clerului înalt care nu puteau îngădui ca un simplu arhimandrit să facă parte din guvernul țării. În anul 1861 și-a încheiat activitatea didactică, fiind numit locuitor de episcop la Huși, deși era numai arhimandrit. A fost hirotonit arhieru în 1862. În 1864 a fost numit locuitor de episcop la nou-înființata Episcopie a Dunării de Jos, fiind numit episcop eparhiot la 11 mai 1865. El a sprijinit cu căldură toate reformele lui Cuza. În 1868 a fost trimis într-o misiune diplomatică în Petersburg, la țarul Alexandru II. În 1875 Sf. Sinod l-a trimis într-o nouă misiune peste hotare și anume la conferința vechilor catolici întrunită la Bonn.

La 22 februarie 1879 a fost ales episcop al Romanului, unde a păstorit pînă la moartea sa.

Episcopul Melchisedec a fost unul din cei mai de seamă cărturari ai secolului trecut, scriind îndeosebi studii de istorie. Pentru meritele sale cărturărești fosta Academie Română l-a ales membru activ al ei. În această calitate a prezentat în ședințele înaltului for de cultură numeroase comunicări științifice.

Ca episcop, s-a dovedit și un bun organizator precum și bun păstor de suflete. La Roman a ridicat case noi în incinta Episcopiei, precum și o frumoasă clopotniță la intrare. O grijă deosebită a arătat preoțimii cît și credincioșilor. Prin legăturile pe care le avea, a determinat pe mulți credincioși cu stare să ridice biserici în diferite sate sau să ajute sub alte forme Biserica. Averea sa a

lăsat-o în grija unei epitropii, căreia îi dădea felurite îndrumări asupra modului de administrare. Din venitele ei urma să se trimită cîte un student la Academia teologică din Kiev. Cereă apoi să înființeze în Roman o școală de cîntări bisericești. La aceasta din urmă prevedea să se primească numai copii orfani și săraci, care să aibă întreținere gratuită. Bogata sa bibliotecă, precum și o colecție numismatică, le lăsa Academiei Române. Deci, și prin testamentul său și-a arătat marea sa dragoste pentru Biserica și dorința de propășire a poporului.

Episcopul Melchisedec ne apare deci ca un ierarh cu o vastă cultură, cu o viață sufletească aleasă, cu vederi largi și progresiste, lucru pentru care a fost apreciat în chip deosebit de Alexandru Ioan Cuza și sfetnicul său Mihail Kogălniceanu. Prin lucrările sale științifice, prin realizările sale gospodărești de la Roman, memoria sa va rămîne mereu vie în amintirea generațiilor următoare.

La Huși, amintim în această perioadă pe episcopul Silvestru Bălănescu (1886—1902), absolvent al Academiei teologice din Kiev, fost profesor la Seminarul și Facultatea de Teologie din București, traducător al cîtorva lucrări teologice de valoare din rusește.

Așadar, și în această perioadă Biserica noastră a avut cîteva cîrmuitori vrednici, care au continuat tradiția marilor lor înaintași, de a-și pune toate puterile în slujba Bisericii și a credincioșilor ei.

Mircea Păcurariu